ANNONS

ANNONS

Debatt

Riskkapitalbolag tar över vården

Publicerad: 26 november 2008, 06:13

Regeringens modell för vårdval kommer på sikt att likna den amerikanska vad gäller jämlikhet och kostnader, skriver familjeläkaren Jonas Sjögreen i Västmanland.

Lagförslaget om vårdval kommer sannolikt, utan att saken har övervägts eller diskuterats, att leda till en helt ny struktur i sjukvården. Den öppna hälso- och sjukvården kan komma att domineras av ett fåtal stora riskkapitalbolag. I förlängningen kommer den grundläggande värderingen om en god vård på lika villkor att äventyras och sjukvården bli dyrare.

ANNONS

Förändringen uppstår inte omedelbart men allt eftersom kommer vårdbolagen att ta över/köpa upp allt fler husläkarmottagningar. Dessa kan sedan fungera som rekryteringsbas till samma bolags specialistmottagningar, operations- och diagnostikenheter. När sedan riskkapitalbolagen inom vården kopplar ihop sig med sjukförsäkringsbolag kommer svensk sjukvård allt mer att likna den amerikanska vad gäller jämlikhet och kostnader.

Många har med rätta kämpat för att få bort tillämpningen av lagen om offentlig upphandling i primärvården för ett mer stabilt och långsiktigt system. Frågan är om det framtida scenariot ser bättre ut. Vårdvalutredningens förslag saknar en vision om framtidens primärvård. Det rör sig om en ren teknisk/organisatorisk förändring för att skapa mångfald . vilket på sin höjd kan vara en metod att göra sjukvården bättre.

De hastigt hopkomna förslagen om vårdval saknar minsta konsekvensanalys. Utredaren och lagstiftaren tycks helt omedvetna om att vårdvalsreformen kommer att styra mot en renodlad affärsverksamhet i primärvården. Lagen kommer genomgående att gynna stordrift och riskkapital när etableringen inte längre kopplas till yrkesutövaren.

Fri etablering har hittills haft innebörden att fria yrkesutövare med legitimation inom en viss professionell verksamhet, exempelvis tandläkare, startar verksamhet i egen regi, enskilt eller i grupp. I vårdval Sverige innebär fri etablering att bjuda in bolag att investera i en mångmiljardmarknad utan krav på att det finns fasta läkare och utan krav på att de läkare man efterhand anställer har formell kompetens.

Det betyder att en mottagning med 50 olika stafettläkare per år kan få lika mycket eller mer ersättning än en med lika många listade och sex fasta specialister i allmänmedicin. Caremas etablering 2004 i Västmanland är ett exempel på detta och ett förebud om hur det kan se ut i framtiden. Utredaren och regeringen har förbisett att det är en avgörande skillnad om en privatisering sker genom etablering av riskkapitalbolag eller med legitimerade specialistutbildade yrkesutövare som grundförutsättning. Drivkraften för små företagare är till stora delar grundad på professionalism, yrkesstolthet och framför allt ett personligt ansvar. Riskkapitalbolagens prioritet nummer ett är avkastning till aktieägarna och ökade marknadsandelar.

De senaste åren har det skett en snabb förändring i primärvården med etablering av riskkapitalbolag runtom i landet. På allt fler håll positionerar de sig inför en förväntad expansion då vårdval blir ett obligatorium i hela Sverige. Det har skett på flera olika sätt. Upphandling enligt LOU har utnyttjas med prisdumpning som endast kapitalstarka bolag klarar. Caremas övertagande av Brynäspraktiken i Gävle 1998 utgjorde det första exemplet.

ANNONS

Den skandalartade upphandlingen i Västmanland är exempel på en annan mekanism. Carema lämnade bud utan att förfoga över några läkare. Alltsedan starten 2004 har Carema i Västmanland drivit verksamheten med stora förluster, bland annat på grund av kostnader för en evig stafettläkarkarusell. Detta ska jämföras med småföretagarens villkor - ingen småföretagare kan förfoga över det riskkapital som krävs för att kunna hålla sig kvar på marknaden i avvaktan på en framtida förväntad vinst.

Nyetableringen av Carema i Stockholm ger också en illustration av vad som i vårdvalets Sverige kommer att ske i stor skala. Vid Gullmarsplan, knutpunkt för T-banan mot södra Stockholm och hållplats för tvärbanan som knyter ihop öst och väst, passerar dagligen tusentals människor i friska aktiva åldrar. Caremas mottagning lockar med öppen drop in-mottagning klockan 7-21 alla vardagar och 8-21 på helger. Likt vilken hamburgerkedja som helst lockas de första 200 listade med en liten present samt check på hälsoundersökning värd 250 kronor. Detta skickligt sammansatta renodlade affärsupplägg med kapitaltillgång som en absolut förutsättning kallas för konkurrens med kvalitet !

Det är lätt att förstå indignationen hos dem som driver husläkarmottagningar i närområdet i offentlig eller enskild regi, som i detta efterfrågestyrda system får ta hand om merparten av invånarna med de största vårdbehoven, medan det stora vårdbolaget kan ägna sig åt den mer lönsamma lättvården.

Ett annat sätt för riskkapitalbolagen att flytta fram sina positioner är att köpa upp välfungerande mottagningar drivna av små entreprenörer. Det finns redan många exempel på detta runt om i landet bland annat Capio i Halmstad, Lidingö och Stockholm och Carema på flera ställen, bland annat i Kungsbacka. Det finns inget skäl att rikta någon kritik mot vare sig köpare eller säljare, men exemplen visar vart vårdvalsomdaningen leder. För egen del driver jag tillsammans med tre kollegor en liten väletablerad familjeläkarmottagning med trogna kunder i Västerås med 15 miljoner kronor i årlig omsättning. Vi är mellan 54 och 63 år och kan konstatera att vi förmodligen skulle kunna casha in och göra pensionärslivet rikare.

Jonas Sjögreen

Jonas Sjögreen
är familjeläkare och ordförande i Svensk förening för allmänmedicin, Sfam, i Västmanland.

Läs även:
Göran Hägglunds replik på ett tidigare inlägg om vårdval.

Dela artikeln:

Senaste nyheterna från startsidan

Här är 2025 års mest sålda läkemedel – tre nya sprängde miljardtaket

Läkemedel Se topplistor för de mest sålda läkemedlen och substanserna • Så gick det för skattebetalarnas nota

Rekordsiffror: Försäljningen av läkemedel mot obesitas tredubblades 2025

Läkemedel Spaning inför 2026 – en viktig parameter, regionernas utmaning och nya produkters inträde

Kraftig ökning av neuroleptika till barn – Läkemedelsverket vill ha diskussion med läkarna

Läkemedel Läkemedlen skrivs ofta ut utanför godkända indikationer

Analys: Så snart är kilona tillbaka när Mounjaro ratas

Forskning Så fort avtar effekten, enligt nya data.

Senaste nytt

- Läkemedel 15:02
  Kraftig ökning av neuroleptika till barn – Läkemedelsverket vill ha diskussion med läkarna
- Personnytt 14:47
  Tidigare ordföranden tar klubban i NT-rådet
- Forskning 14:45
  Höga alzheimersiffror i Norge överraskar inte svensk expert
- Juridik 14:03
  Samarbetet mellan industrin och vården förenklas
- Läkemedel 11:11
  Tio principer ska guida AI-stödd utveckling av läkemedel

Topplista: Här är de främsta forskningsnyheterna 2025

Dagens Medicins nyhetsbrev

Missa ingenting från Dagens Medicin! Prenumerera på våra nyhetsbrev helt gratis.

Välj nyhetsbrev

Debatt

Debatt
”Personcentrerad

precisionshälsa är en nödvändighet”

Debatt
”Screena för ensamhet i primärvården”

Debatt
”Vi går till val på att avskaffa Region Skåne”

Debatt
”Ge vårdcentralerna en större del av budgeten”

Debatt
”Utvecklingen i välfärden kräver mer privatisering”

▶ **Vårdens skenande sjukskrivningar**

Doktor Glad startar egen drömvårdcentral

Iva-chefen: Det är för tungt – unga orkar inte arbeta heltid längre

Arbetsvillkor ”Vad ska jag som chef locka med när jag rekryterar”

Sineva Ribeiro om sjuktalen: Vi behöver en kriskommission

Arbetsvillkor ”Det här kan ju inte bara fortsätta”

Lann kallar till krismöte om höga sjukfrånvaron

Arbetsmiljö ”Som det är nu håller inte”

Samarbetet mellan industrin och vården förenklas

Juridik Branschen och SKR eniga om uppdaterat avtal

Höga alzheimersiffror i Norge överraskar inte svensk expert

Forskning Den hittills största studien av alzheimerpatologi har publicerats

Tipsa oss!

Lämna gärna nyhetstips till oss eller kom med förslag på vad vi bör skriva om. Du får vara helt anonym och lämnar information under källskydd.

Lämna tips

Kommunal Hälsa

Politik
Blekinge vill införa nollvision: ”Inga utskrivningsklara patienter på sjukhus”

Kommunal Hälsa
Vårdpersonal knivhöggs under hembesök

Debatt
”Bedöm feber utifrån individens normaltemperatur”

Kommunal Hälsa
Malin Ragnegård: Årets person är en undersköterska

Kommunal Hälsa
Idéburna triumferar: ”Kommer att ge fler chansen”

Undermålig vård för hyperhidros-drabbade – blir principärende igen

Hud Patienter får inte tillräcklig eller någon vård alls

Tidigare ordföranden tar klubban i NT-rådet

Personnytt ”Har blivit mycket läkemedelsfrågor genom åren”

Nya resultat anses visa nytta av omtalat ALS-läkemedel

Neurologi Fas 3-studien av Qalsody följs upp – efter nobben från NT-rådet • Uppmärksammat efter spektakulära effekter på enstaka patienter

Tio principer ska guida AI-stödd utveckling av läkemedel

Läkemedel EMA och FDA går samman i vad de anser är en god praxis

▶ **Debatt**

”Personcentrerad precisionshälsa är en nödvändighet”

Debatt PCV ger oss värderingarna. Precisionshälsa ger oss verktygen. Men bara deras kombination kan ge oss en träffsäkrare och mer jämlik vård, skriver debattörer från Lunds universitet.

Vägen till en jämlik obesitasvård.

Gästkrönika

Gästkrönika

”Patienternas ensamhet är svårast att bära”

Gästkrönika

”Glöm inte ljudet av blodgasanalysatorn”

Gästkrönika

”Det verkar helt underbart att få bli inlagd”

Gästkrönika

”Det räcker inte med en spruta om inte patienten tar den”

Gästkrönika

”Det är dags för vården att börja med betalda samarbeten”

Ny rapport om prevention: ”Dyrt, ineffektivt och undanträngande”

Kommande kurser

Medledarskap – ökad självständighet och ansvarstagande hos medarbetare

22 januari 2026

Leda team i hälso- och sjukvården – så får du högpresterande och välmående arbetsgrupper

28 januari 2026

”Enkel” insats ledde till färre fall av preeklampsi

Kvinnohälsa Kan leda till paradigmskifte enligt expert • ”Det tydliga resultatet förvånar mig”

Så mycket kostar läkarbesöket 2026

Ekonomi Här är vårdbesöken dubbelt så dyra som i billigaste regionerna • Fler inför straffavgifter

Regionerna ska lagra för testning vid nästa smitta

Infektion Socialstyrelsen utreder vad som kan lagerhållas för storskalig provtagning

Blekinge vill införa nollvision: ”Inga utskrivningsklara patienter på sjukhus”

Politik Samarbetet med kommunerna ska stärkas i nytt avtal

Dalarna kan backa till Take Care – har haft möte med leverantören

Digitalisering Vd:n: ”Vi står redo att bidra med stöd”• Upprepade krav på återgång från personalen

Dalaläkare missnöjda med arbetsgivarens Cosmic-svar

Arbetsmiljö ”Inte mycket konkret att ta fasta på”

Diplomerad processledare – att leda och utveckla processer inom offentlig sektor
4-5 februari 2026

Se alla kurser →

Mest läst

1 Så mycket kostar läkarbesöket 2026
2 ”Examensarbetet är inget akademiskt pynt”
3 Rekordmånga läkare miste legitimationen 2025
4 Dalarna kan backa till Take Care – har haft möte med leverantören
5 Iva-chefen: Det är för tungt – unga orkar inte arbeta heltid längre

Nya (S)tjärnan vill pressa VGR:s kömål: ”90 procent kan få vård i tid ”

Politik My Alnebratt kan bli regionens mäktigaste politiker – så vill hon tackla vårdens utmaningar

Allt färre donerar sina njurar

Kirurgi Socialstyrelsens Björn Eriksson: En bekymmersam trend

Läkarveteranen ska lösa vårdköerna: ”Inga nya verktyg”

Personnytt Anders Sylvan: Handlar om att samordna sådant som redan finns på plats

De tre största har bestämt sig – här är Läkarförbundets nästa ordförande

Ledarskap Men Distriktsläkarföreningen avstår att nominera en kandidat

”I en krigssituation måste vi kunna lita på att gamla mamma på äldreboendet får omsorg”

Vårdutveckling NSPL:s Emma Spak känner frågan om krig och beredskap in på skinnet

▶ **Personnytt**

Sjukhuschef blir ny ordförande för MTP-rådet

Personnytt Annkristin Svensbergh, sjukhuschef för Länssjukhuset i Kalmar, tar över som ordförande för Medicintekniska produktrådet (MTP-rådet).

Blekinge plockar känd profil från Socialstyrelsen

Personnytt Tre chefsposter tillsätts i nya organisationen

Norrbotten värvar sjuksköterska som regiondirektör

Personnytt Anna Alm Andersson tillträder i april

Sju vill ta över efter Magnus Gisslén

Personnytt Kandidaterna som sökt jobbet som ny statsepidemiolog

Neurolog tar över som ordförande i Nobelkommittén

Personnytt Karolinskaprofessorn: ”Ett stort erkännande”

Han blir ny chef för Helsingborgs lasarett

Personnytt Tar över efter företrädarens hastiga petning

Quiz: Har du koll på vårdens kändisar 2025?

Hävdade att covidvaccin var kamouflerade giftsprutor– mister läkarlegget

Patientsäkerhet Polisanmälde annan läkare och politiker

Rekordmånga läkare miste legitimationen 2025

Patientsäkerhet Så såg det ut för övriga professioner

Utmanande att få koll på tillgång på läkemedel – dröjer flera år till

Läkemedel Mycket nödvändig data ägs av läkemedelsbolagen

Lars Rocksén ställer inte upp till val – men stänger inte dörren helt

Arbetsvillkor Därför har Läkarförbundets tidigare vice ordförande tackat nej när delföreningar velat nominera honom

▶ **Medicinska nyheter**

”Milstolpe” i behandling av sällsynt pojksjukdom

Barnsjukvård Forskare har undersökt en ny terapi som passerar blod-hjärnbarriären

Datortomografi gav bättre värdering av hjärtrisk

Hjärta-kärl Svenska forskare är först i världen med resultat för icke-förkalkade förträngningar

Så ofta döljs ovanliga sjukdomar bland vanliga

Forskning Forskar har kartlagt fenomenet vid ms, tarmsjukdom och atopisk dermatit

Reversibel BTK-hämmare testad vid tidig KLL

Cancer Mildare biverkningar kan vara en fördel

Snöoväder – då får Sahlgrenskas personal ta ut semester

Arbetsvillkor Upprörda känslor över sjukhusets sätt att hantera frånvaro

▶ **Vårdåret 2025**

Överläkaren: Stockholms fadäs är årets skräll

Personnytt När Ylva Trolle Lagerros blickar tillbaka på 2025 får sig även media en känga

Pedrolettis önskan inför 2026: Att Karolinska fortsätter leverera i världsklass

Personnytt Sjukhusdirektören om det bästa och sämsta med vårdåret 2025

Boubou Hallberg: Precisionsmedicin har fått sitt genombrott

Ledarskap Sahlgrenska sjukhusdirektör om årets höjdpunkter och besvikelser

”Årets önskan är att vården ska prioriteras lika högt som försvaret”

Personnytt Sineva Ribeiro om utmaningar och framgångar under 2025

Praktikertjänsts vd: Han är årets vårdperson

Här är nyheterna du missade under julledigheten

Personnytt Nya lagar, heta utredningar och Danderyds nya unika enhet – läs i kapp det senaste

Regeringen ger ännu mer ansvar till E-hälsomyndigheten

Digitalisering Ska ge ”mer tryck i arbetet” med digital infrastruktur • Socialstyrelsen förlorar uppgifter

Lediga jobb

Professor i klinisk kemi förenad med befattning som specialistläkare	Uppsala universitet	Uppsala
Medicinskt ansvarig verksamhetsutvecklare till screeningprogrammet för tjock och ändtarmscancer	Region Stockholm	Stockholm
Läkare med intresse för producentobunden läkemedelsinformation	Läkemedelsverket	Uppsala
Universitetslektor i neurologi förenad med anställning som specialistläkare/överläkare	Lunds universitet	Lund
Specialistläkare i allmänmedicin	Familjeläkarna	Stockholm

Se alla lediga jobb →

Andra läser också

Så mycket kostar läkarbesöket 2026

Ekonomi Här är vårdbesöken dubbelt så dyra som i billigaste regionerna • Fler inför straffavgifter ...

”Examensarbetet är inget akademiskt pynt”

Debatt En hållbar vård byggs inte genom att människor utbildas snabbare. Den byggs genom att professionen görs klokare, skriver sjuksköterskan Carl-Axel Palm i en replik. (8...

Rekordmånga läkare miste legitimationen 2025

Patientsäkerhet Så såg det ut för övriga professioner ...

Dalarna kan backa till Take Care – har haft möte med leverantören

Digitalisering Vd:n: ”Vi står redo att bidra med stöd”• Upprepade krav på återgång från personalen...

Dagens Medicins nyhetsbrev

Missa ingenting från Dagens Medicin! Prenumerera på våra nyhetsbrev helt gratis.

Välj nyhetsbrev

Chefredaktör och ansvarig utgivare: Christina Kennedy

Tillhandahållare av innehåll: Bonnier Business Media Sweden AB, 105 16 Stockholm, org. nr 556468-8892.

Allt innehåll på dagensmedicin.se skyddas av upphovsrättslagen. Ange källa vid citering.

Dagens Medicin är en del av Bonnier News.

Dagens Medicin 105 16 Stockholm